

Project strandbroeders Deltagebied
Broedseizoen 2021

Auteurs

Wendy Janse, Maarten Sluijter & Floor Arts:
Deltamilieu Projecten

Marije Kuiper: Vogelbescherming Nederland

Datum: 21 februari 2022

Titel: Project strandbroeders Deltagebied

Subtitel: Broedseizoen 2021

Contactpersoon Deltamilieu Projecten: Floor Arts
Email: floor@deltamilieu.nl
Telefoon: 06-22783429

Status uitgave: definitief

Rapport nr.: 2021-16

Datum uitgave: 21 februari 2022

Samenstellers: Wendy Janse
Maarten Sluijter
Floor Arts
Marije Kuiper

Aantal pagina's inclusief bijlagen: 38

Projectleider: Floor Arts

Opdrachtgever: Vogelbescherming Nederland

Akkoord voor uitgave: Directie Deltamilieu Projecten
P.S. Roege

Paraaf:

Graag citeren als: Janse W., Sluijter M., Arts F. & Kuiper M. 2021. Project strandbroeders Deltagebied. Broedseizoen 2021. Deltamilieu Projecten Rapportnr. 2021-16 Deltamilieu Projecten, Vlissingen.

Foto voorkant: Vrouw strandplevier in beschermkooi op het Verklikkerstrand (8 juli 2021, Maarten Sluijter).

Deltamilieu Projecten is niet aansprakelijk voor gevolgschade, alsmede voor schade welke voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Deltamilieu Projecten; opdrachtgever vrijwaart Deltamilieu Projecten voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

© Deltamilieu Projecten / Vogelbescherming Nederland

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van opdrachtgever hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit dit rapport mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden d.m.v. druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever hierboven aangegeven en Deltamilieu Projecten, noch mag het zonder een dergelijke toestemming worden gebruikt voor enig ander werk dan waarvoor het is vervaardigd.

deltamilieu
PROJECTEN

Postadres
Postbus 315
4100 AH Culemborg
info@deltamilieu.nl
deltamilieuprojecten.nl

Bezoekadres
Edisonweg 53D
4382 NV Vlissingen
T: 0118 466 280

Inhoud

1.	Inleiding	4
2.	Introductie soorten.....	6
3.	Methode	7
4.	Resultaten.....	8
4.1	Broedparen en broedsucces	8
	Werkgroep Voorne	8
	Werkgroep Ouddorp Strand	11
	Werkgroep Kwade Hoek.....	12
	Werkgroep Verklikker, Neeltje Jans & Kop van Schouwen overig	12
	Werkgroep Oranjezon	18
4.2	Kleurringonderzoek	21
4.3	Terugmeldingen	22
	Strandplevier.....	22
	Bontbekplevier	24
5.	Monitoring plevieren op stranden Deltagebied in 2021	25
5.1	Aantal broedparen	25
5.2	Broedsucces	27
6.	Evaluatie bescherming strandbroeders	29
6.1	Monitoring	29
6.2	Bescherming	29
6.3	Materialen	30
6.4	Voorlichting	31
7.	Aanbevelingen	35
7.1	Monitoring	35
7.2	Bescherming	35
7.3	Materialen	36
7.4	Voorlichting	37
8.	Literatuur	38

1. Inleiding

Het beschermingsprogramma van Vogelbescherming Nederland voor plevieren op stranden in Zuid-Holland en Zeeland loopt nu voor het derde jaar. In 2019 startten de eerste vrijwilligers om op stranden nesten te zoeken, afzettingen te plaatsen, voorlichting te geven aan strandbezoekers en het broedsucces te monitoren.

Strandbroeders (bontbekplevier, strandplevier en dwergstern) kiezen de laatste jaren steeds vaker voor de stranden van de Voordelta als broedplaats. Zij verdienen optimale bescherming omdat de aantallen strandbroeders enorm zijn afgenomen de laatste decennia. Met hulp van lokale vogelwerkgroepen heeft Vogelbescherming vrijwilligersgroepen opgezet die op kansrijke plekken strandbroeders beschermen.

In 2021 is de vrijwilligersspoule uitgebreid van 32 naar 45 vrijwilligers. Er is een nieuwe werkgroep opgericht voor het strand van Ouddorp waar diverse paren bontbekplevieren een broedpoging deden. In dit rapport wordt verslag gedaan van de resultaten van 2021 en wordt het beschermingswerk op de Zeeuwse en Zuid-Hollandse stranden besproken. Hierbij wordt ook een overzicht van de resultaten per strand gegeven.

Afzetting broedgebied op de Punt van Voorne, 26 maart 2021 (foto Mark Hoekstein).

Van noord naar zuid waren de volgende werkgroepen actief in 2021:

- Maasvlakte/Voorne: Westplaat/Slufterstrand, Slikken van Voorne/voormalig autostrand, Groene Punt
- Goeree: Strand Ouddorp
- Schouwen: Verklikkerstrand en het strand bij Westenschouwen
- Walcheren: Oranjezon
- Westerscheldedijk bij Saeftinghe

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de vrijwilligers die hebben meegewerkt aan het project.

Maasvlakte & Voorne	Goeree	Schouwen	Walcheren
Mieke van Aken	Esther Kraaijeveld	Louis Beeke	Margriet van Belzen
Tineke Ammerlaan	Ken Kraaijeveld	Charles Daniels	Jos Boot
Ad van den Berge	Kim Spong	Anneke van Dijke	Jan Hengst
Nico Enthoven	Erik Tanis	Han van Dijke	Joop Scheijbeler
Martijn Groenendijk	George Tanis	Marinus van Dijke	Carla van de Velde
Gerard Groeneveld	Krijn Tanis	Jeffrey van Doorenmalen	Anita Wilbrink
Ad 't Hart		Klaas van der Graaf	
Hans Keijser		Mart Joosten	
Arie Kraak		Peter Keijmel	
Peter Moree		Titia Kroon	Westerscheldedijk
Jan Snoeij		Theo de Kuiper	Christine Lombaerts
Johan Stanneveld		Margo van der Meulen	Marian Sponselee
Henk Walbroek		Theo Peters	
		Jan Kees Prins	
		Christine Segeren	
		Henk Visser	
		Hugo van der Wal	
		Petra Zondervan	

Rondom de Oosterschelde werden broedvogels beschermd met hulp van vrijwilligers onder leiding van Nationaal Park Oosterschelde. Hiervan is verslag gedaan in *Janse W., Sluijter M., Hoekstein M. & Jacobusse W. 2021. Plevieren aan de Oosterschelde. Broedseizoen 2021. Deltamilieu Projecten Rapportnr. 2021-12, Vlissingen.*

Dankwoord

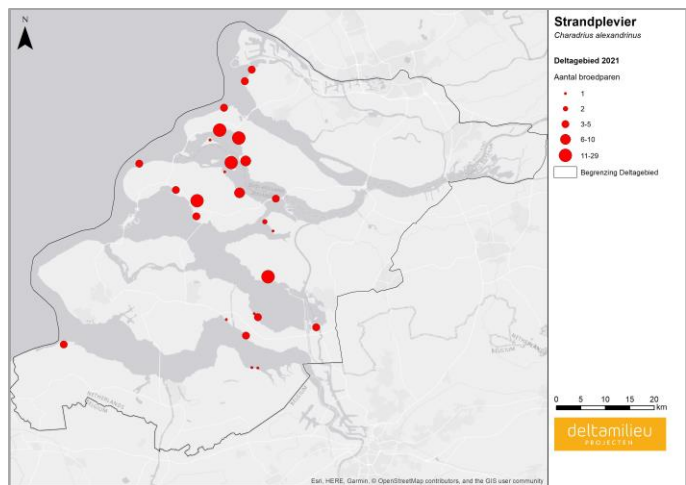
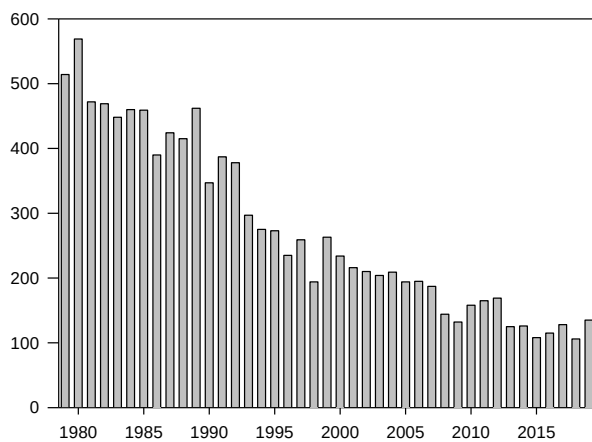
Vrijwilligers van de strandwerkgroepen, terreinbeheerders (Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Het Zeeuwse Landschap, Zuid-Hollands Landschap), Vogelwerkgroepen, gemeente Schouwen-Duiveland, gemeente Goeree-Overflakkee en Vogelbescherming hebben zich ingezet voor de bescherming van strandbroeders in het Deltagebied. We willen hen via deze weg hiervoor bedanken en hopen op het voortzetten van een duurzame samenwerking in de toekomst.

2. Introductie soorten

In dit hoofdstuk wordt het voorkomen van de strandplevier en bontbekplevier kort besproken.

Strandplevier

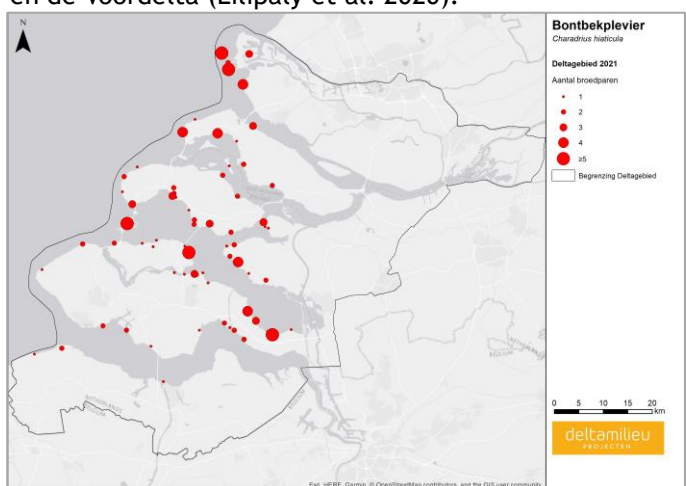
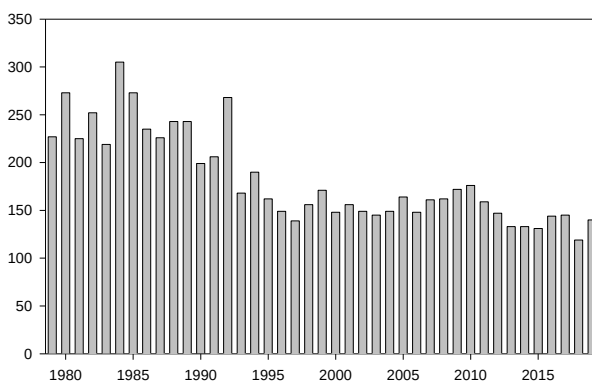
De strandplevier is één van de meest kwetsbare kustbroedvogels in het Deltagebied. De broedpopulatie is in de afgelopen 40 jaar sterk afgenomen van ruim 550 paar in 1980 naar een dieptepunt van net iets meer dan 100 paar in recente jaren. Het Grevelingenmeer is het belangrijkste broedgebied voor deze soort, gevolgd door de Oosterschelde, Voordelta en Westerschelde (Lilipaly et al. 2020).

Trend van het aantal broedparen van de strandplevier in het Deltagebied in de periode 1979-2019 en verspreiding van de strandplevier in het Deltagebied in 2021.

Bontbekplevier

De populatie van de bontbekplevier in het Deltagebied nam eind vorige eeuw sterk af van 250 naar 150 paar. Sindsdien is geen herstel opgetreden maar blijven de aantallen langzaam afnemen. De belangrijkste broedgebieden voor deze soort zijn de Oosterschelde en de Voordelta (Lilipaly et al. 2020).

Trend van het aantal broedparen van de bontbekplevier in het Deltagebied in de periode 1979-2019 en verspreiding van de bontbekplevier in het Deltagebied in 2021.

3. Methode

Afgelopen drie jaar zijn de strandbroeders op de stranden nauwkeurig gevolgd en beschermd door vrijwilligers. De vrijwilligers hebben zich inmiddels ontwikkeld tot experts in het vinden en beschermen van nesten evenals het geven van voorlichting en het monitoren van broedparen. De gegevens over nesten en broedsucces worden vastgelegd in de webapp Nestkaart.nl.

Nestkaart

In 2019 hebben vrijwilligers de eerste ervaring opgedaan met het vastleggen van gegevens in Nestkaart.nl. In 2020 is er een introductiefilmpje gemaakt om het gebruik van Nestkaart (op afstand i.v.m. corona) toe te lichten. Net als voorgaande jaren zijn Vogelbescherming en Deltamilieu Projecten tijdens het broedseizoen van 2021 bereikbaar geweest voor het stellen van vragen en het motiveren van vrijwilligers om de nesten in Nestkaart.nl te plaatsen. Niet alleen op de stranden maar in het hele Deltagebied hebben vrijwilligers, terreinbeheerders en medewerkers van Deltamilieu Projecten nesten van plevieren geregistreerd in Nestkaart.nl (figuur 3.1). Rondom de Oosterschelde is op initiatief van Nationaal Park Oosterschelde een soortgelijk project opgestart waardoor nog meer nesten in het Deltagebied zorgvuldig gevolgd zijn.

Figuur 3.1 Aangemaakte nestkaarten in 2021 op Nestkaart.nl in het Deltagebied, SPI=strandplevier, BPI=bontbekplevier, Sc=scholekster.

4. Resultaten

4.1 Broedparen en broedsucces

Het grootste deel van het monitoren van broedresultaten van strandbroeders op de stranden wordt uitgevoerd door vrijwilligers. Zij volgen de broedparen, vinden de nesten en registreren de nestbezoeken. In deze paragraaf worden de resultaten van de strandbroeders (bontbekplevier, strandplevier en dwergstern) beschreven per werkgroep.

De resultaten zijn aangeleverd door de werkgroepen via Nestkaart.nl of middels een verslag aan het einde van het broedseizoen. Per werkgroep wordt een kaart gepresenteerd met daarop alle territoria/nesten/paren met jongen die in 2021 zijn vastgesteld door de vrijwilligers en Deltamilieu Projecten (die jaarlijks in opdracht van Rijkswaterstaat in het hele Deltagebied de kustbroedvogels inventariseren).

Werkgroep Voorne

De werkgroep Voorne was actief op de Maasvlakte en op Voorne, het betreft de gebieden: Maasvlakte 2, Slufterstrand, strand Oostvoorne en Groene Punt. De gegevens zijn hieronder weergegeven.

Maasvlakte 2

Er zijn drie nesten van bontbekplevier gevonden op Maasvlakte 2. Een vierde nest werd vermoed maar niet gevonden. Van de dwergstern werd een baltsende groep waargenomen en werd 1 nest gevonden. Bontbekplevier

- Datum: Op 28 april werd het eerste nest gevonden. Het laatste nest werd gevonden op 24 juni.
- Uitkomstsucces: Van de drie nesten mislukten er twee in de eifase. Bij één nest kwamen de jongen succesvol uit.
- Broedsucces: In nestkaart staat bij één nest dat de jongen succesvol uitgevlogen zijn. Hiervan was geen veldbezoek aangemaakt, wat de waarneming precies betrof en hoe oud de jongen toen waren is onzeker.
- Oorzaak: Het nest waarvan de aanwezigheid onzeker was is mogelijk verlaten door het storten van zand rondom de afzetting. Van de andere twee mislukte nesten is de oorzaak onbekend.
- Kleurringen: Er zijn twee jonge bontbekplevieren gekleurringd.

Dwergstern

- Datum: Op 7 mei werden de eerste kuiltjes gedraaid. Het laatste nest werd gevonden op 18 mei. Op 30 april werd het eerste baltsende paar gezien.
- Uitkomstsucces: geen van de nesten zijn uitgekomen.
- Broedsucces: geen broedsucces.
- Oorzaak: De waarneming van 7 mei gaat om een groep (aantal onbekend) dwergsterns die kuiltjes draaiden en baltsten. Op 20 mei waren ze nog aanwezig maar op 25 mei was de plek verlaten (oorzaak onbekend). Het ene nest van 18 mei verdween ook al snel. Er waren sporen van een vos of hond te zien, op camerabeelden in de buurt is een vos waargenomen.

Slufterstrand

Er werden 8 nesten van de bontbekplevier en 1 van de dwergstern gevonden op het Slufterstrand.

Bontbekplevier

- Datum: Op 30 april werd het eerste nest gevonden. Het laatste nest werd gevonden op 9 juni.
- Uitkomstsucces: Van de 8 nesten mislukten er vier in de eifase. Eén nest kwam uit en van drie nesten is het uitkomstsucces onbekend.
- Broedsucces: Bij één nest zijn er 2 jongen van 16 dagen oud genoteerd. Daarna is er geen veldbezoek meer geweest. Bij een ander nest zijn 2 jongen gezien en er is genoteerd dat de jongen uitgevlogen zijn. Hiervan is geen veldbezoek aangemaakt, de leeftijd van de jongen en of ze bij dat nest hoorden is onbekend.
- Oorzaak: Oorzaken van mislukkingen zijn onbekend.

Dwergstern

- Datum: Op 28 april werd een nest gevonden van een dwergstern.
- Uitkomstsucces: Het nest mislukte al in de eifase.
- Broedsucces: Geen
- Oorzaak: Het nest is gepredeerd door een kraai

Strand van Oostvoorne

Strandplevier

- Datum: Op 23 juni werden de eerste jongen waargenomen.
- Uitkomstsucces: Er zijn geen nesten gevonden, mogelijk hebben de strandplevieren gebroed op de Groene Punt en zijn ze daarna naar het strand van Oostvoorne gelopen met hun jongen.
- Broedsucces: Er zijn 6 jongen uitgevlogen (voor het laatst waargenomen met 21 dagen oud), mogelijk zelfs 11 (vijf jongen werden voor het laatst gezien met een leeftijd van 6 en 12 dagen oud) van in totaal 4 broedparen.
- Kleurringen: Er zijn twee jongen gekleurringd.

Broedgebied van strandplevieren op de Westplaat bij Oostvoorne, 7 oktober 2021 (foto Mark Hoekstein)

Groene Punt

Bontbekplevier

- Datum: Op 7 juni werd een nest gevonden.
- Uitkomstsucces: het is onbekend of dit nest is uitgekomen.

De Groene Punt, 30 april 2021 (foto: Maarten Sluijter).

Figuur 4.1. Nestlocaties en territoria strandbroeders rondom de Maasvlakte (BPI = bontbekplevier, SPI = strandplevier, DS = dwergstern)

Tabel 4.1.1. Aantal territoria op de stranden rondom Oostvoorne.

Stranden rondom Oostvoorne	
Bontbekplevier	9
Strandplevier	8
Dwergstern	3

Werkgroep Ouddorp Strand

Op initiatief van Natuur- en Landschapsbescherming Goeree-Overflakkee (NLGO) is in 2021 voor het eerst een groep vrijwilligers actief geweest om strandbroeders te beschermen op het strand van Ouddorp. Er werden maar liefst 12 bontbekpleviernesten gevonden op het drukke strand.

Bontbekplevier

- Datum: Op 3 mei werd het eerste nest gevonden. Het laatste nest werd gevonden op 4 juli.
- Uitkomstsucces: Van de 12 nesten mislukten er 6 in de eifase. Zes nesten kwamen uit.
- Broedsucces: Er zijn in totaal 18 jongen genoteerd. Alle jongen zijn verdwenen. Het broedsucces is 0.
- Oorzaak: Oorzaak van mislukking is onbekend.
- Kleurringen: 1 adult en drie jongen kregen een kleurring.

Werkgroep Kwade Hoek

Op de Kwade Hoek/Oostduinen was dit jaar geen strandwerkgroep actief. Deltamilieu Projecten heeft broedparen op Kwade Hoek / Oostduinen geïnventariseerd en enkele territoria kunnen vaststellen (tabel 4.1.2).

Tabel 4.1.2. Aantal territoria op de Kwade Hoek/Oostduinen.

Kwade Hoek	
Bontbekplevier	1
Strandplevier	3

Werkgroep Verklikker, Neeltje Jans & Kop van Schouwen overig

Onder begeleiding van Natuur- en Vogelwacht Schouwen-Duiveland is er een enthousiaste groep vrijwilligers actief op het Verklikkerstrand. Via e-mail en in een groepsapp is er zeer regelmatig onderling contact binnen deze groep. De bevindingen worden uitgebreid vastgelegd in Nestkaart.nl. In 2020 zijn de vrijwilligers ook op de rest van de Kop van Schouwen nesten van bontbekplevieren gaan beschermen en monitoren, in 2021 is dit werk voortgezet. Op Neeltje Jans zijn bontbekplevieren in de gaten gehouden door Deltamilieu Projecten.

Verklikkerstrand

In 2018 heeft Staatsbosbeheer voor het eerst afzettingen geplaatst op het Verklikkerstrand om het broedgebied van plevieren te beschermen door middel van palen en touw. In de jaren daarna zijn er steeds preventief afzettingen geplaatst voor plevieren. Voor het broedseizoen wordt door Deltamilieu Projecten een inschatting gemaakt van potentiële nestlocaties waarna de afzettingen door Staatsbosbeheer geplaatst worden. In praktijk nestelen plevieren vaak ook buiten de afzetting, daar worden door vrijwilligers tijdelijke afzettingen omheen geplaatst.

Volwassen vrouw strandplevier op het Verklikkerstrand, 31 mei 2021 (foto Maarten Sluijter)

Strandplevier

Laat in het seizoen deden 5 paar strandplevier een broedpoging op het Verklikkerstrand. Mogelijk hadden deze strandplevieren eerder elders mislukte broedsels, waarna ze naar het Verklikkerstrand vertrokken.

- Datum: Op 23 juni werd het eerste nest gevonden. Het laatste nest werd gevonden op 9 juli.
- Uitkomstsucces: Van de vijf nesten mislukten er drie in de eifase. Uit de twee overige nesten kwamen totaal vijf jongen uit het ei.
- Broedsucces: De twee nesten met uitkomstsucces waren succesvol in het grootbrengen van jongen. Alle vijf de jongen zijn uitgevlogen. Broedsucces is daarmee gemiddeld 1 jong per paar.
- Oorzaak: De oorzaak van mislukking van de drie nesten is onbekend. In elk geval bij één nest leek er sprake te zijn van predatie.
- Kleurringen: Er zijn twee adulte vogels en vier jongen gekleurringd.

Bontbekplevier

Er zijn twee nesten van bontbekplevier gevonden op het Verklikkerstrand. Het gaat vermoedelijk om één paartje met twee broedpogingen. Het mannetje was gekleurringd met W-5C. In 2020 deed hetzelfde mannetje ook al een broedpoging op het Verklikkerstrand.

- Datum: Op 10 mei werd het eerste nest gevonden. Het tweede nest op 24 juni.
- Uitkomstsucces: Het eerste nest mislukte in de eifase, bij het tweede nest kwamen vier jongen uit het ei.
- Broedsucces: Het tweede nest mislukte in de kuikenfase. De jongen zijn voor het laatst gezien toen ze 16 dagen oud waren.
- Oorzaak: De oorzaak van mislukking van het eerste nest is een zuidwesterstorm op 21 mei. Van het verdwijnen van de kuikens is geen oorzaak bekend.
- Kleurringen: Het adulte mannetje was gekleurringd.

Net uit het ei gekropen bontbekplevieren op het strand bij het Vuurtorenpad, 8 juli 2021 (foto Maarten Sluijter)

Kleine plevier

Er zijn twee nesten van kleine plevier gevonden op het Verklikkerstrand. Later werden drie bijna vliegvlugge jongen waargenomen. Of dit om een onontdekt nest gaat is onbekend.

- Datum: Op 25 mei werd het eerste nest gevonden. Het tweede nest op 5 juli.
- Uitkomstsucces: Het eerste nest mislukte in de eifase, bij het tweede nest zijn twee jongen gezien.
- Broedsucces: Het tweede nest mislukte vermoedelijk in de kuikenfase. Broedsucces van deze nesten = 0 per paar.
- Oorzaak: De oorzaak van mislukking van het eerste nest is een Zuidwesterstorm op 21 mei. Van het verdwijnen van de kuikens van het tweede nest is de oorzaak niet zeker. De kuikens werden na slecht weer met zware buien niet meer waargenomen.

Dwergstern

Voor het eerst sinds lange tijd is er een broedgeval van een dwergstern geweest op het Verklikkerstrand. De laatste broedgevallen op het Verklikkerstrand vonden plaats in het midden van de jaren vijftig (van Haperen 1977).

- Datum: Het nest werd gevonden op 12 juni.
- Uitkomstsucces: Het nest had bij het vinden ervan twee eieren, daarna is er niet meer in het nest gekeken. Drie dagen na de vinddatum zijn de ouders voor het laatst op het nest gezien, het mislukte daarna in de eifase.
- Broedsucces = 0 jong per paar
- Oorzaak: Wat de oorzaak van mislukking is, is onbekend. De dwergsterns leken erg gevoelig voor verstoring en gingen makkelijk van het nest af. Daarnaast zijn kraaien en loslopende honden vlakbij het nest gezien.

Locaties van de preventieve afzettingen op het Verklikkerstrand in 2021, met de omtrek per afzetting

Figuur 4.2. Nestlocaties strandbroeders op het Verklikkerstrand in 2021 (BPI = bontbekplevier, SPI = strandplevier, KPI = kleine plevier)

Tabel 4.1.3. Aantal gevonden nesten op het Verklikkerstrand.

Verklikkerstrand	
Bontbekplevier	2
Strandplevier	5
Kleine plevier	2
Dwergstern	1

Kop van Schouwen overig

Op het strand van Westerschouwen tot Nieuw-Haamstede hebben verschillende paartjes bontbekplevieren een broedpoging gedaan. Gezien de lengte van dit gebied is het niet zeker of er meer broedgevallen zijn geweest. De nesten die bekend zijn, zijn zorgvuldig gevolgd.

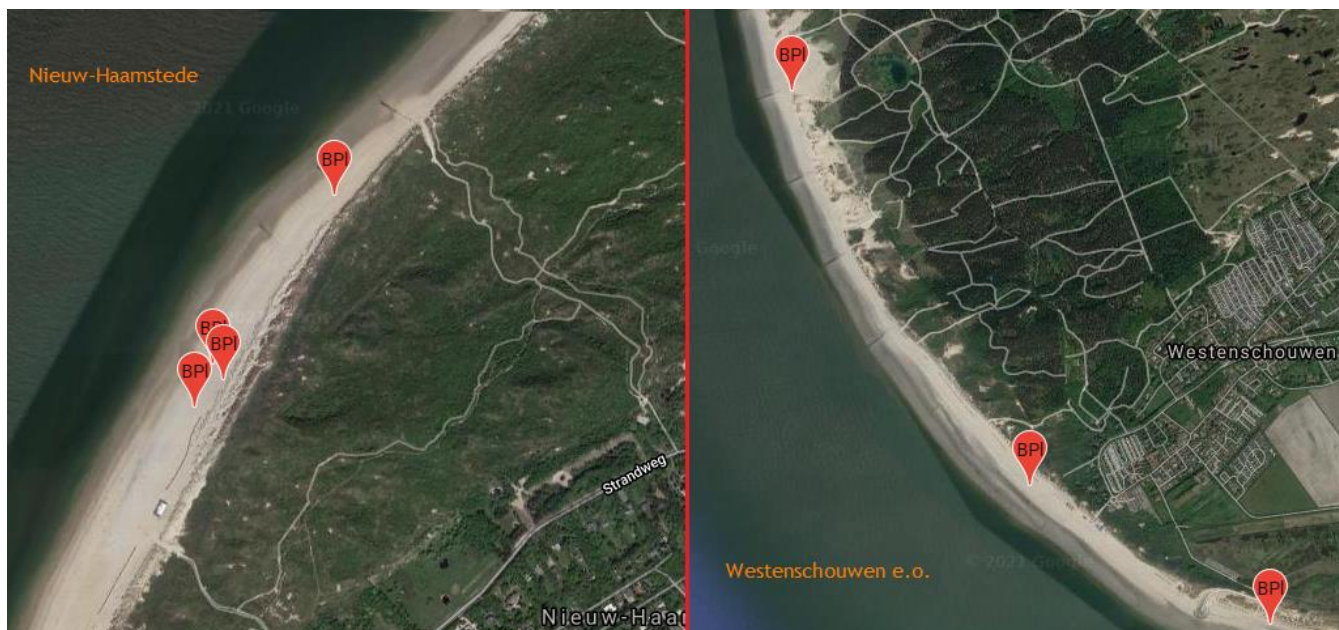

Bontbekplevier op nest in beschermkooi, 26 juli 2021 (foto Maarten Sluijter)

Bontbekplevier

Er zijn zeven nesten van bontbekplevier gevonden op het strand tussen Westerschouwen en Nieuw-Haamstede.

- Datum: Op 24 mei werd het eerste nest gevonden. Het tweede nest op 18 juli.
- Uitkomstsucces: Drie nesten mislukten in de eifase, bij vier nesten kwamen de eieren uit.
- Broedsucces: Twee nesten mislukten in de kuikenfase. Bij twee nesten vloog elk 1 jong uit.
Broedsucces = 0,29 per paar.
- Oorzaak: Er werd een nest vertrapt in de eifase. Bij een ander nest werd een doodgereden of getrapt jong gevonden. Er verdwenen kuikens bij een nest waar sporen van een kraai gezien zijn, mogelijk zijn de jongen gepredeerd. Bij een ander nest broedden de ouders bijna 6 weken op de eieren, later bleken de eieren onbevucht te zijn. Eén jong werd achterna gezeten door een hond, maar werd gered door ingrijpen van een vrijwilliger.

Figuur 4.3. Nestlocaties strandbroeders op de Kop van Schouwen overig (BPI = bontbekplevier).

Tabel 4.1.4. Aantal gevonden nesten op het overige deel van de Kop van Schouwen (BPI = bontbekplevier)

Kop van Schouwen overig	
Bontbekplevier	7

Neeltje Jans

Op Neeltje Jans zijn aan de Noordzezijde geen nesten van bontbekplevieren gevonden.

Werkgroep Oranjezon

Leden van Vogelwerkgroep Walcheren hebben nesten op het strand bij Oranjezon gevonden, beschermd en gemonitord. Hierbij werden zij ondersteund door medewerkers van Het Zeeuwse Landschap.

Volwassen bontbekplevier met jong op het strand van Oranjezon, 24 mei 2021 (foto: Marcel Klotwijk, Het Zeeuwse Landschap).

Oranjezon

Bontbekplevier

Er zijn 6 nesten van bontbekplevier gevonden op het strand van Oranjezon.

- Datum: Het eerste nest werd gevonden op 29 april, het laatste op 26 juni.
- Uitkomstsucces: Drie nesten mislukten in de eifase. Er zijn in totaal 4 kuikens waargenomen.
- Broedsucces: Bij drie nesten kwamen de eieren uit maar deze mislukten alsnog in de kuikenfase. Broedsucces = 0 jong per paar
- Oorzaak: Eén nest werd verlaten nadat er een beschermkooi werd aangebracht. Het legsel was toen met twee eieren nog niet compleet. Eén nest is mogelijk gepredeerd door grote meeuw of vos. Van de andere nesten is de oorzaak van mislukking onbekend. Er werd door een passant ingegrepen toen een hond achter kuikens aan zat, onbekend is of de hond al kuikens gepakt had.

Dwergstern verjaagt zilvermeeuw op het strand van Oranjezon, 21 mei 2021 (foto: Marcel Klotwijk, Het Zeeuwse Landschap)

Dwergstern

Voor de tweede keer sinds 1966 (Smulders & Joosse 1969) deed een paartje dwergsterns een broedpoging op het strand van Oranjezon. In 2014 deden voor het laatst twee paar een broedpoging op het strand van Oranjezon.

- Datum: Het nest werd gevonden op 30 mei.
- Uitkomstsucces: Uit de drie eieren kwamen drie jongen.
- Broedsucces: De jongen zijn na enkele dagen verdwenen. Broedsucces = 0 jong per paar.
- Oorzaak: Vermoedelijk predatie door meeuw of vos.

Dwergsternkuikens op het strand van Oranjezon, 22 juni 2021 (foto: Jos Boot)

Figuur 4.4. Nesten van dwergstern en bontbekplevier op het strand van Oranjezon in 2021 (BPI = bontbekplevier, Dst = dwergstern, Sc = scholekster)

Tabel 4.1.5. Aantal gevonden nesten op het strand van Oranjezon (BB = bontbekplevier, DS = dwergstern).

Oranjezon	
Bontbekplevier	6
Dwergstern	1

4.2 Kleurringonderzoek

In 2021 zijn op diverse locaties in het hele Deltagebied bontbekplevieren en strandplevieren gekleurringd. Het kleurringonderzoek kan plaatsvinden dankzij verschillende ringprogramma's, te weten: Wijf & Wadvogels (in samenwerking met Sovon en Vogelbescherming) waarbij verschillende kustbroedvogels in het Deltagebied worden gekleurringd, het Strandbroederproject (Vogelbescherming) waarbij plevieren op stranden van het Deltagebied gekleurringd worden en het plevierenproject rondom de Oosterschelde (in samenwerking met Nationaal Park Oosterschelde en Provincie Zeeland) waarbij plevieren rondom de Oosterschelde gekleurringd worden.

Al deze kleurringprojecten hebben geresulteerd in een relatief hoog aantal gekleurringde plevieren in het hele Deltagebied. In totaal zijn er 145 plevieren van een kleurring voorzien in het Deltagebied in 2021 (Tabel 4.2.1).

Tabel 4.2.1. Totaal geringde plevieren 2021

	Bontbekplevier	Strandplevier	Totaal
Adult kleurring	31	25	56
Pullus kleurring	59	30	89
Pullus alleen metaal	9	12	21
Totaal	99	67	166

Het grootste deel van de plevieren werd in 2021 geringd in de Oosterschelde (Tabel 4.2.2). Bijna 9% kreeg een kleurring op de stranden van de Voordelta, daarvan was 62% strandplevier en 38% bontbekplevier.

Tabel 4.2.2 Geringde plevieren in 2021 per bekken (BB=bontbekplevier, SP=strandplevier)

	Oosterschelde	Westerschelde	Grevelingen	Voordelta	Veerse Meer
Adult kleurring	28 BB 13 SP	1 BB 4 SP	1 BB 6 SP	1 BB 2 SP	
Pullus kleurring	46 BB 15 SP	4 BB	4 BB 9 SP	4 BB 6 SP	1 BB
Pullus alleen metaal	9 BB 4 SP	3 SP	3 SP	2 SP	
Totaal	83 BB 32 SP	5 BB 7 SP	5 BB 15 SP	5 BB 10 SP	1 BB

4.3 Terugmeldingen

Hieronder volgt een overzicht van een aantal interessante terugmeldingen van gekleurringde plevieren uit het Deltagebied of die zijn waargenomen in het Deltagebied.

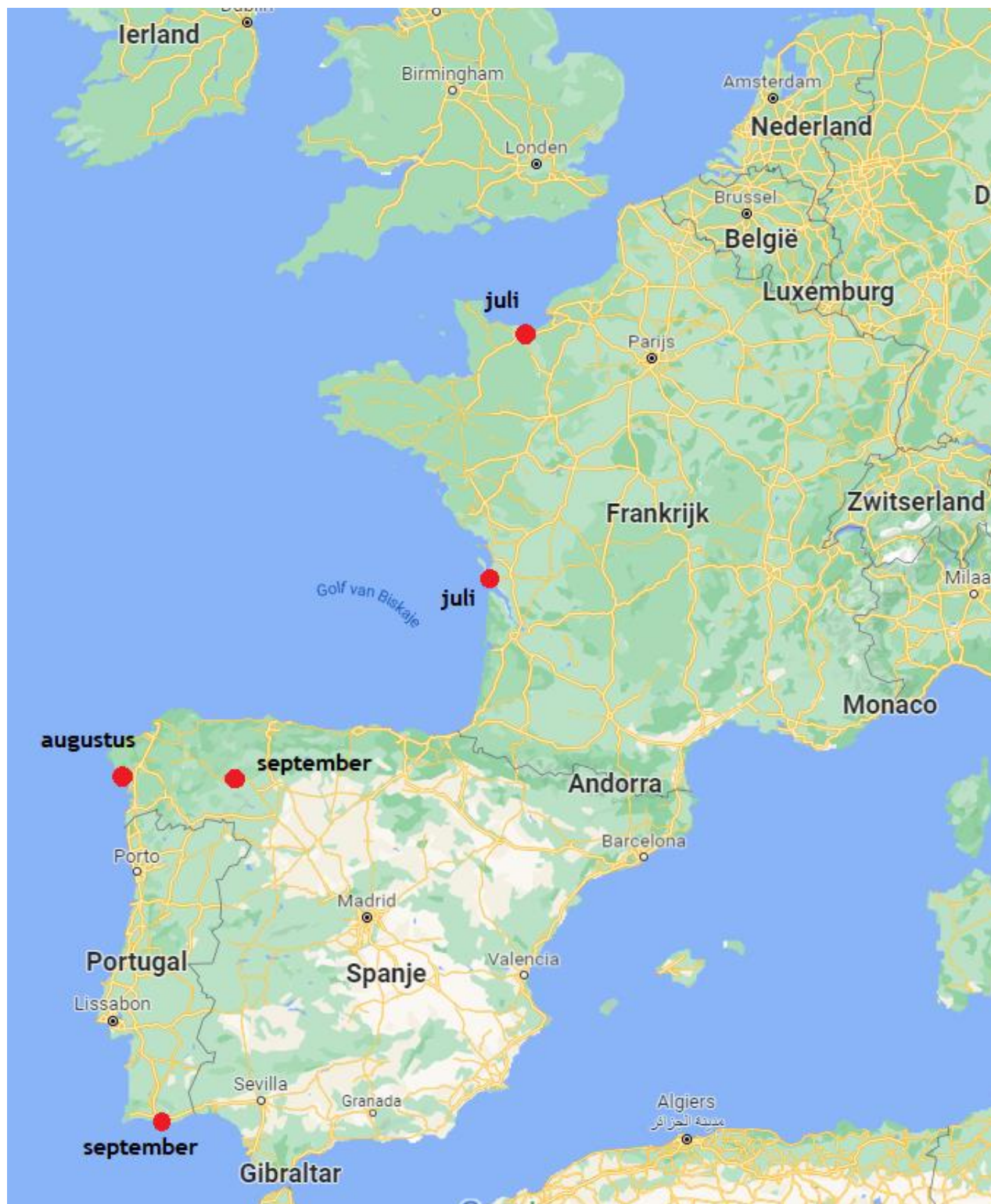
Strandplevier

Op 18 juli werd op het Verklikkerstrand in een groep strandplevieren een gekleurringd vrouwtje waargenomen. De vogel was op 28 mei ditzelfde jaar als broedvogel gevangen op het nest op de Marker Wadden, hier is zij op 10 juli voor het laatst waargenomen. Slechts een week nadat ze op het Verklikkerstrand was waargenomen is ze opgeschoven naar het noorden van Frankrijk, op een strand nabij de stad Caen.

Gekleurringde strandplevier van de Marker Wadden waargenomen op het Verklikkerstrand en bij Caen (Frankrijk) (inzet: vogel op het Verklikkerstrand: foto Maarten Sluijter)

Er zijn 5 terugmeldingen van in het Deltagebied gekleurringde strandplevieren, het betreffen 4 volwassen vogels en een juveniel, zie onderstaande kaartje waar de vogels zijn teruggezien. De locaties in Frankrijk betreffen waarschijnlijk tussenstops gedurende de trek naar het zuiden.

Terugmeldingen van in het Deltagebied gekleurringde strandplevieren

Bontbekplevier

Van acht in 2020 als volwassen gevangen bontbekplevieren in de Oosterschelde werden er in 2021 vijf teruggezien, allemaal op dezelfde locatie als waar ze in 2020 gebroed hadden.

Een pullus dat vorig jaar werd geringd in de Alexiahaven op de Maasvlakte werd eind augustus 2020 waargenomen op een strand in de buurt van Brest (Bretagne, Frankrijk), de vogel werd dit jaar meerdere malen waargenomen op de Maasvlakte tussen 1 augustus en 11 september.

5. Monitoring plevieren op stranden Deltagebied in 2021

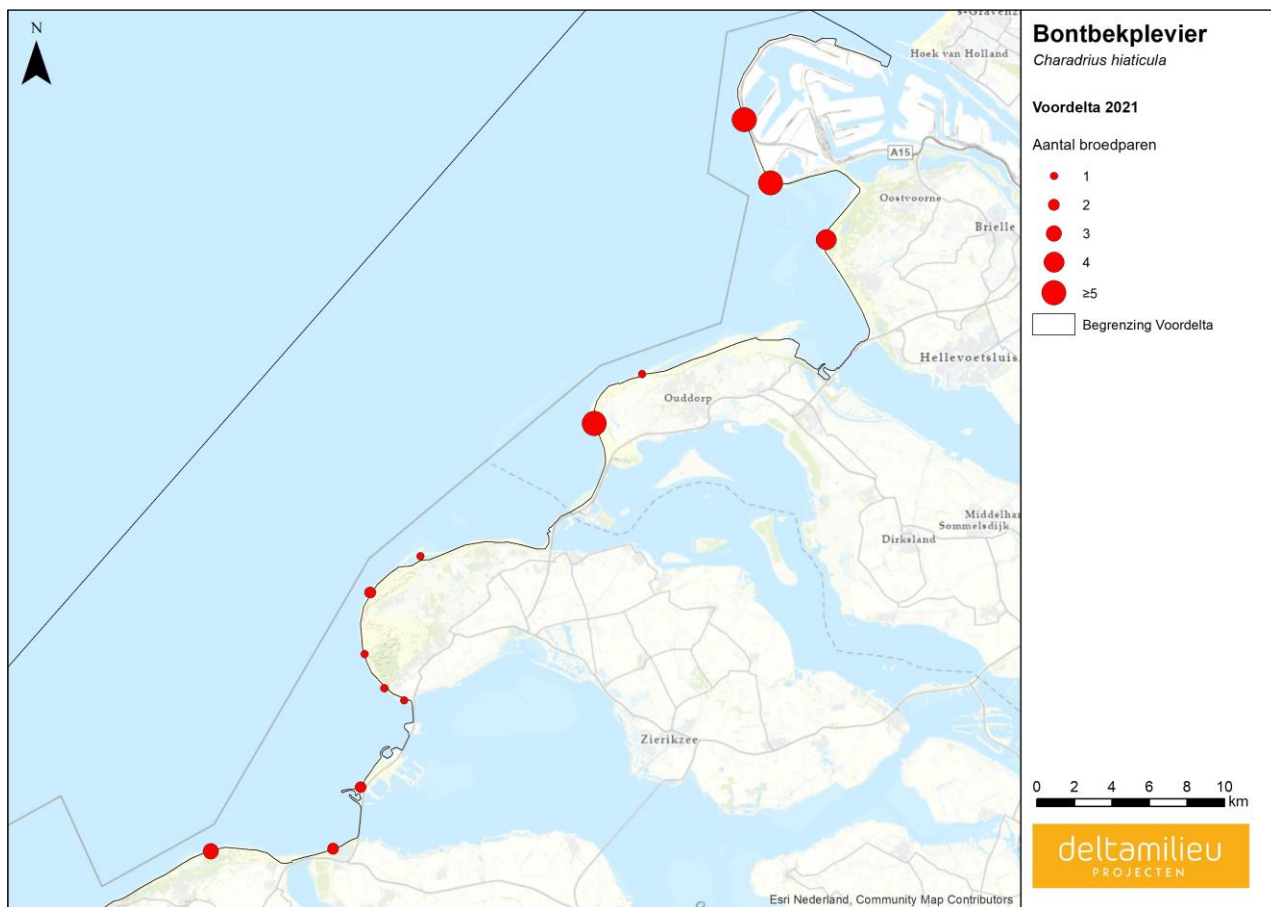
5.1 Aantal broedparen

Jaarlijks worden alle broedparen van kustbroedvogels in het Deltagebied geteld door Deltamilieu Projecten in opdracht van Rijkswaterstaat (Lilipaly *et al.* 2020). De resultaten in 2021 zijn aangevuld met tellingen van vrijwilligers (werkgroepen strandbroeders!) en terreinbeheerders.

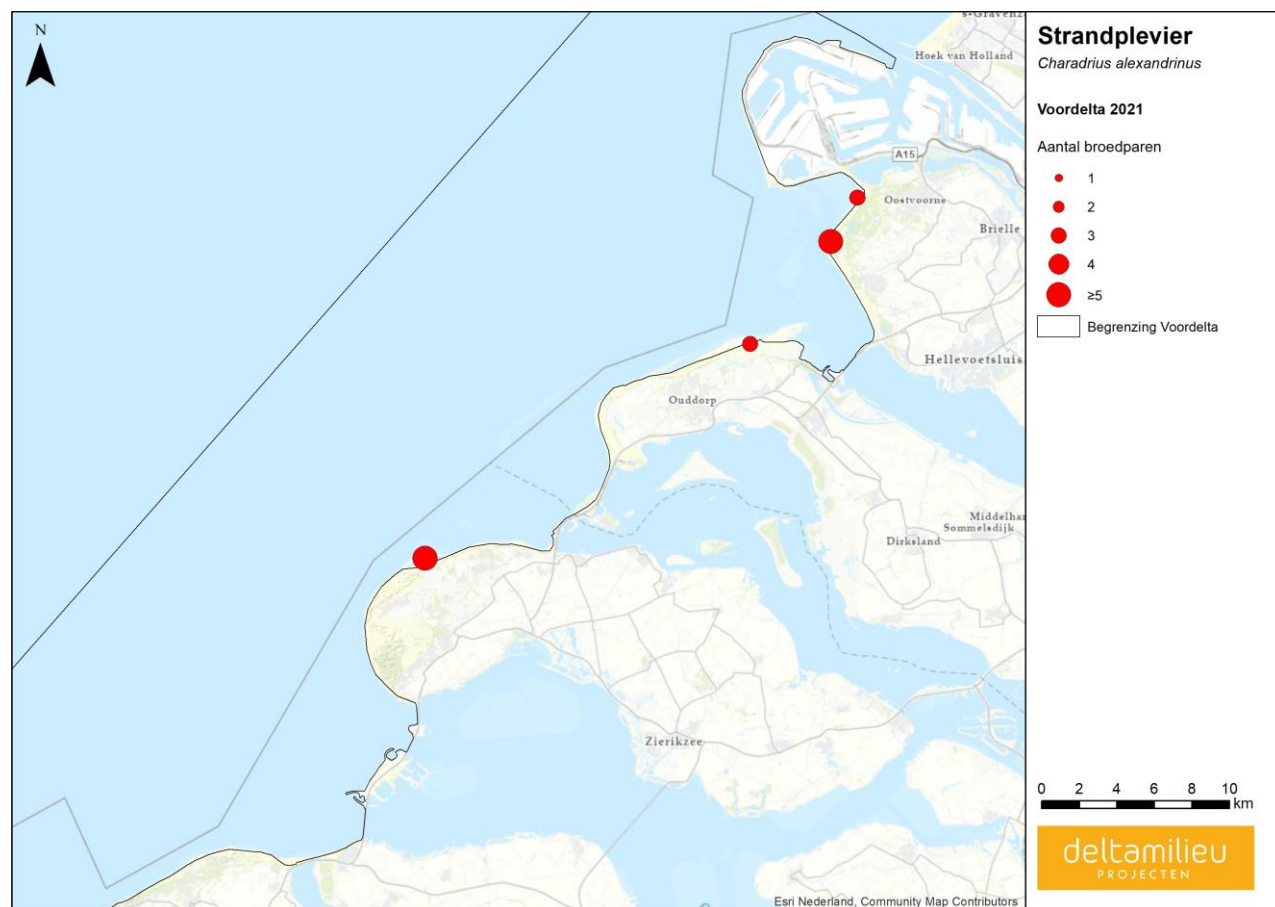
De gepresenteerde resultaten kunnen soms enigszins afwijken van de door de strandwerkgroepen gevonden resultaten! De oorzaken hiervoor zijn:

- Naamgeving locaties. Geen eenduidige naamgeving en verschillen in gebiedsbegrenzing.
- Verschil in ervaring met ontdekken van broedparen, nesten en paren met jongen.
- Aantal bezoeken en moment van bezoeken gebied.
- Plevieren met jongen kunnen zich over grote afstanden verplaatsen; broedparen met een mislukt broedsel verhuizen soms snel.

Op de stranden in het Deltagebied werden in 2021 totaal 35 paar bontbekplevier, 17 paar strandplevier en 8 paar kleine plevier vastgesteld (tabel 5.1). Individuele paren hadden vaak een tweede legsel nadat een eerste legsel mislukt was. In een enkel geval is geconstateerd dat ook succesvolle paren nog een tweede broedpoging deden.

Figuur 5.1.1. Broedparen bontbekplevieren op de stranden in de Voordelta in 2021

Figuur 5.1.2. Broedparen strandplevieren op de stranden in de Voordelta in 2021

Tabel 5.1. Aantal broedparen van bontbekplevier (BB), strandplevier (SP) en kleine plevier (KP) op de stranden in de Voordelta in 2021 (bron: Rijkswaterstaat).

Gebied	BB	SP	KP
Werkeiland Neeltje Jans	2	-	-
Goedereede, Kwade Hoek-Oostduinen, strand	-	3	2
Ouddorp, Strand Flauwe Werk	1	-	-
Ouddorp, Strand Vrijheid	5	-	-
Kamperland, De Banjaard	2	-	-
Haamstede, strand Meeuwenduinen	1	-	-
Haamstede, strand Vuurtorenpad	2	-	-
Haamstede, Verklipperstrand	1	5	3
Westenschouwen, Strand	2	-	-
Nieuwvliet, Verdrongen Zwarte Polder	1	-	1
Oostkapelle, Oranjezon, strand	3	-	-
Oostvoorne, Tweede Maasvlakte	11	-	-
Oostvoorne, Groene Punt, natuurbouw	4	5	2
Oostvoorne, Strand	-	4	-
Totaal	35	17	8

5.2 Broedsucces

In opdracht van de Provincie Zeeland, Het Zeeuwse Landschap, Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer is in 2021 net als in 2020 (en eerdere jaren) door Deltamilieu Projecten het broedsucces van kustbroedvogels onderzocht in een groot aantal gebieden. Aanvullende gegevens over het broedsucces, die werden ontvangen van vrijwilligers en terreinbeheerders, zijn ook verwerkt in dit overzicht. Op de stranden is van 33 paar bontbekplevier het broedsucces bekend, gemiddeld leverde dat 0,67 jong per paar op (tabel 5.2.1), een lichte stijging ten opzichte van 2020 (0,54 jong per paar). Voor de strandplevier is van 17 paar het broedsucces bekend, dat was 0,94 jong per paar (tabel 5.2.2). Op maar liefst vier locaties werden broedende kleine plevieren aangetroffen, op de Kwade Hoek brachten twee paar vier jongen groot en op het Verklikkerstrand wist een paar drie jongen groot te brengen, een gemiddelde van 0,38 jong per paar (tabel 5.2.3).

Tabel 5.2.1. Broedsucces (aantal vliegvlugge jongen/paar) van de bontbekplevier op de stranden in 2021.

Gebied	Broedparen	Jongen	Broedsucces
Werkeiland Neeltje Jans	2	1	0,5
Ouddorp, Strand Flauwe Werk	1	?	?
Ouddorp, Strand Vrijheid	5	0	0
Tweede Maasvlakte, Slufterstrand	5	5	1
Tweede Maasvlakte, Strand langs CER-baan	6	11	1,83
Kamperland, De Banjaard	2	0	0
Haamstede, strand Meeuwenduinen	1	1	1
Haamstede, strand Vuurtorenpad	2	1	0,5
Haamstede, Verklikkerstrand	1	1	1
Westenschouwen, Strand	2	1	0,5
Oostvoorne, Groene Punt	4	0	0
Oostkapelle, Oranjezon, strand	3	1	0,33
Nieuwvliet, Verdronken Zwarte Polder	1	?	?

Jonge bontbekplevier op het Verklikkerstrand, 24 juli 2021 (foto Maarten Sluijter)

Tabel 5.2.2. Broedsucces (aantal vliegvlugge jongen/paar) van de strandplevier op de stranden in 2021.

Gebied	Broedparen	Jongen	Broedsucces
Goedereede, Kwade Hoek-Oostduinen, strand	3	1	0,33
Haamstede, Verklikkerstrand	5	5	1
Oostvoorne, Groene Punt	5	0	0
Oostvoorne, Strand	4	11	2,75

Jonge strandplevieren op het Verklikkerstrand, 18 juli 2021 (foto Maarten Sluijter)

Tabel 5.2.3. Broedsucces (aantal vliegvlugge jongen/paar) van de kleine plevier op de stranden in 2021.

Gebied	Broedparen	Jongen	Broedsucces
Goedereede, Kwade Hoek-Oostduinen, strand	2	4	2
Haamstede, Verklikkerstrand	3	3	1
Oostvoorne, Groene Punt, natuurbouw	2	0	0
Nieuwvliet, Verdrongen Zwarte Polder	1	?	?

6. Evaluatie bescherming strandbroeders

6.1 Monitoring

Het broedseizoen van 2021 was voor sommige vrijwilligers het derde jaar dat zij actief waren op de stranden om strandbroeders te beschermen. Door de ervaring van afgelopen jaren verloopt de communicatie onderling goed, weet men wat er gedaan moet worden en wat de onderlinge taakverdeling is. Voor de werkgroep op het strand van Ouddorp was dit het eerste broedseizoen waarbij beschermingswerk voor plevieren verricht werd.

Aantal broedparen en broedsucces

In totaal werden 9 nestkaarten van strandplevier, 42 nestkaarten van bontbekplevier en 3 nestkaarten van kleine plevier aangemaakt. Het verloop van de nesten is in de meeste gevallen met voldoende regelmaat gevolgd om het broedsucces te bepalen.

Ervaring met nestkaart in 2021:

- De nestbezoeken worden over het algemeen goed bijgehouden. In praktijk zijn er per groep vaak enkele (ervaren) vrijwilligers die alle informatie van de groep verzamelen en invoeren op nestkaart.nl
- Een deel van de werkgroepen deelt nooit iets in nestkaart. Zij doen hun verslag via mail, app of een Excelbestand.
- Een groep koloniebroeders (dwergsterns) kan niet per nest in nestkaart gezet worden. Daarom is ervoor gekozen om één nestkaart aan te maken voor een groep dwergsterns.
- De nestlocaties worden vrijwel altijd exact ingemeten. Er zijn verschillende methodes: het delen van de locatie via WhatsApp waarna later de locatie op nestkaart ingevoerd kan worden, het maken van een foto met coördinaten zodat de coördinaten in nestkaart overgezet kunnen worden of direct in het veld door een navigatieapp te openen en de nestlocatie in nestkaart vast te leggen.
- Het afsluiten van de nestkaarten door het broedsucces in te vullen wordt niet altijd gedaan.
- Niet alle belangrijke gegevens rondom de bescherming van strandbroeders worden in nestkaart gezet. Voorbeelden: het plaatsen van een wildcamera, afzettingen, nestkooi, kuikendakjes en bebording.

6.2 Bescherming

Het beschermen van nesten is een belangrijk onderdeel van het werk dat de vrijwilligers op de stranden uitvoeren. Het beschermen van nesten kan bestaan uit het:

- afzetten van gevonden nesten met paaltjes en touw of schapengaas
- plaatsen van borden om passanten te informeren
- geven van voorlichting aan passanten
- plaatsen van kuikendakjes zodat de jongen kunnen schuilen voor predatoren
- plaatsen van nestkooien om het uitkomstsucces te vergroten

Op het Verklikkerstrand plaatste Staatsbosbeheer vaste afzettingen voor de start van het broedseizoen. De vrijwilligers plaatsten zelf de tijdelijke afzettingen in de vorm van paaltjes en touw rond gevonden nesten van Westenschouwen tot en met het Verklikkerstrand. Ze plaatsten beschermkooien over diverse nesten van bontbekplevieren. Er werden ook informatiebordjes geplaatst. Hetzelfde gebeurde op het strand van Oranjezon.

Vrijwilligers plaatsten afzettingen samen met medewerkers van Het Zeeuwse Landschap. De afzettingen bestonden uit paaltjes met schapengaas en bebording. Ook werden er nestkooien op diverse nesten geplaatst. Bij het strand van Ouddorp werden afzettingen en bordjes geplaatst door vrijwilligers. De afzettingen bestaan uit paaltjes met daartussen rood draad op verzoek van de gemeente Goeree-Overflakkee in verband met zichtbaarheid van de afzetting. De bebording werd hier op ongeveer 7 meter van het nest geplaatst wat voor verstoring zorgt door recreanten tijdens het lezen. Op Oranjezon wordt 15-30 meter aangehouden bij het plaatsen van bebording ten opzichte van het nest. Op de stranden rondom Voorne werd gebruik gemaakt van paaltjes met touw om de nesten af te zetten met daarbij bebording. Ook werden er borden geplaatst rondom een opgroeigebied van strandplevierkuikens bij Oostvoorne.

Beschermd nest van een bontbekplevier met schapengaas, bord, camera en nestkooi op het strand van Oranjezon, 11 mei 2021 (foto Jos Boot)

6.3 Materialen

Afzettingen

Voor tijdelijke afzettingen rondom nesten werd gebruik gemaakt van verschillende typen afrasteringen. Palen met daartussen schapengaas, touw of rood draad. Ook is er een diversiteit aan paaltjes: prikpalen die je met de voet diep in het zand kunt duwen, metalen pinnen met een cirkelvormige bovenkant, etc. Schapengaas heeft als voordeel dat het loslopende honden uit het nestgebied houdt, maar er zijn wel voorbeelden bekend dat er hazen of schapen in verstrikt raken. Als een beschermkooi wordt gebruikt over het nest, volstaat een afzetting van touw. De plevieren laten zich niet tegenhouden door de genoemde afzettingen. De afzetting wordt zonder uitzondering geaccepteerd. De opslag van de materialen gebeurt sinds 2021 op het Verklikkerstrand in een keet

achter de duinen. Voor het strand van Oranjezon gebeurt dat bij het kantoor van Het Zeeuwse Landschap. Op Voorne liggen de materialen in de werkschuur van Zuid-Hollands Landschap.

Op het Verklikkerstrand worden delen van het strand afgezet rond de nesten, maar ook voor plevieren met kuikens om rustig te foerageren. Hier werd door strandplevieren gebruik van gemaakt.

Nestbescherming

Net als in 2020 werd er in 2021 op diverse nesten nestbescherming geplaatst in de vorm van een kooi. Dit experiment is opgezet vanuit project Het Groene Strand (in opdracht van Het Zeeuwse Landschap). Hierbij werden nesten bij wijze van experiment onder bepaalde voorwaarden beschermd met een beschermkooi. Er zijn kooien geplaatst op de stranden van Westenschouwen, Verklikkerstrand en Oranjezon. Voor het strand van Oranjezon zijn speciale kooien gemaakt die extra groot zijn om ook vossen geen kans te geven de nesten te prederen.

Observeren

Voor het vinden en monitoren van de nesten zijn bepaalde materialen essentieel. Een verrekijker of telescoop is onmisbaar om strandbroeders te vinden en te observeren. Jonge plevieren vallen makkelijk weg op een groot en open strand, met een telescoop zijn ze gemakkelijker te vinden. Het gebruik van een telescoop of fotocamera met een sterk vergrotende lens kan veel waardevolle informatie opleveren bij het aflezen van kleurringen.

Borden

Er zijn door verschillende terreinbeheerders borden gemaakt. Daarnaast heeft Vogelbescherming universele borden ontwikkeld voor dit project. De borden van 6 mm dik 'dibond' zijn stevig en geven een mooie, professionele uitstraling. De borden zijn echter relatief zwaar en duur. Een goedkoper alternatief zijn borden van kanaalplaat. Deze zijn licht en goedkoop, maar minder duurzaam, hoewel ze stormachtig weer goed hebben doorstaan. Twee platen van dit materiaal worden met behulp van tie-wraps door gaten in de hoeken aan elkaar bevestigd, met een houten paal ertussen. De borden worden vervolgens door het materiaal heen aan de paal vastgeschroefd. Daarnaast zijn er borden ontwikkeld voor het nestbeschermingsproject van Het Groene Strand. Dit bord geeft toelichting bij de geplaatste kooi voor geïnteresseerde voorbijgangers.

Kuikendakjes

In 2021 zijn bij Oranjezon en op het Verklikkerstrand kuikendakjes geplaatst. Het is onbekend of de kuikendakjes afgelopen jaar daadwerkelijk gebruikt zijn. In 2020 werden op het Verklikkerstrand wel kuikens waargenomen die op meerdere momenten in de buurt van de dakjes waren.

6.4 Voorlichting

Naast het beschermen van nesten en de monitoring daarvan besteden vrijwilligers veel tijd aan het informeren van recreanten. Door mensen voor te lichten over de vogels ontstaat er draagvlak om de geplaatste afzettingen en het verzoek om honden aan te lijnen te respecteren. De vrijwilligers zijn herkenbaar door het dragen van hesjes en badges en delen folders in het Nederlands en Duits uit om mensen te informeren.

Hondenpenning

Door Project Het Groene strand zijn hondenpenningen ontwikkeld waarbij mensen 'vriend van het strand' kunnen worden. Als dank voor het aanlijnen van honden worden hondenbezitters gratis gepersonaliseerde hondenpenningen aangeboden. Vrijwilligers op diverse stranden hebben een begin gemaakt met het werven van

‘vrienden van het strand’ en het uitdelen van de hondenpenningen. De campagne werd positief ontvangen door de hondenbezitters. De vrijwilligers moeten voor het werven van mensen een grote map meenemen, door de grote afstanden die zij af moeten leggen wordt dit als onpraktisch ervaren. Daarnaast is het met flinke wind lastig om papieren in te vullen. Daarom zal volgend jaar gewerkt worden met een QR-code die hondenbezitters met hun smartphone kunnen scannen, zodat ze zelf het aanvraagformulier kunnen invullen.

Hondenbeleid

Door een beleidsaanpassing van de gemeente Schouwen-Duiveland is op het Verklikkerstrand is sinds 2021 een 24-uurs aanlijngebod ingesteld voor het hele Verklikkerstrand tussen 1 april en 15 september. Dit betreft een grote verandering ten opzichte van de jaren hiervoor, toen honden 's avonds en 's morgens vroeg wel los mochten lopen. De bebording op het strand is hier nog niet op aangepast wat voor de nodige frustraties bij vrijwilligers zorgt. Hondenbezitters kunnen als zij op het strand komen niet zien dat dat honden aangelijnd moeten worden. Goede regelgeving en borden zijn de basis om aan voorlichting en bewustwording te kunnen werken.

Contact met andere gebruikers van het strand

Er zijn met diverse strandtenthouders en andere partijen die op het strand aanwezig zijn (EHBZ, reddingsbrigade, ruiterverenigingen etc.) goede contacten. De vrijwilligers weten veel van deze partijen goed te vinden als er belangrijke ontwikkelingen zijn. Op het Verklikkerstrand worden zij bijvoorbeeld geïnformeerd over waar de kuikens zich ophouden zodat het gemotoriseerd verkeer er rekening kan houden.

Strandplevieren op het Verklikkerstrand, 15 augustus 2021 (foto Maarten Sluijter).

Media

Er zijn in lokale media diverse artikelen verschenen over de plevieren op de stranden. Klik op de afbeelding om het achterliggende artikel te openen:

▲ Een beschermd nest van de bontbekplevier met twee eitjes. © Jos Boot

Geen jonge bontbekplevier uitgevlogen vanaf het strand bij Oranjezon

ORANJEZON - „Niets is uitgevlogen. De meeuwen en kraaien hebben ze te pakken genomen.” Jos Boot van de Vogelwerkgroep Walcheren was enige tijd terug nog zeer goed gemutst omdat op en bij het strand van Oranjezon meerdere broedende bontbekplevieren zaten en voor het eerst in tien jaar tijd er zelfs dwergsternen uit het ei waren gekropen. „Maar geen van die jonge vogeltjes heeft het gered.”

Emile Calon 20-09-21, 20:00

▲ Een strandpleviersje op haar eieren op het Verklikkerstrand. © Charles Daniels

Strandplevieren voor even koning op het Verklikkerstrand

Ze moeten de mens, andere dieren én de elementen zien te overleven. Niet voor niets staan strandplevieren op de rode lijst van bedreigde broedvogels. Maar afgelopen zomer waren de vogeltjes voor even koning op het Verklikkerstrand tussen Renesse en Burgh-Haamstede. Er vlogen vijf strandpleviersjes uit.

Esme Soesman 23-09-21, 21:53

Broedsucces in Oranjezon: eindelijk weer kuikens van de dwergstern en bontbekplevier

24 juni, 06:35 • 2 minuten leestijd

Op het strand van Oranjezon, tussen Oostkapelle en Vrouwenpolder, zijn deze week de eitjes van de dwergstern en bontbekplevier uitgekomen. Vogelaars en de Vogelbescherming zijn blij.

Een jonge dwergstern op het strand van Oranjezon.
© Jos Boot

Maandag 06 december 2021 | Het laatste nieuws het eerst op NU.nl

11 april 2021 12:17

Laatste update: 11 april 2021 16:12

0 NU.nl-reacties

Door PZC

Op het aangroeiende Verklikkerstrand in Renesse is op vijf plaatsen het strand met touw, palen en een informatiebord afgezet. De zeldzame strandplevier, kleine plevieren en de bontbekplevier krijgen zo ruimte om te broeden.

Lang broedseizoen op het Verklikkerstrand

Afgezet met touw ter bescherming van de vogels

BURGH HAAMSTED Vaste bezoekers weten het al lang: het Verklikkerstrand bij Burgh-Haamstede is een bijzonder natuurstrand. Zo is het één van de weinige plekken in Nederland waar nog diverse vogelsoorten op het strand broeden. Vogels als strandplevier, bontbekplevier en dwergster, stuk voor stuk bedreigde soorten van de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels. Op dit moment is het broedseizoen nog in volle gang. Omdat het voor deze vogels niet makkelijk is om tussen de wandelaars en badgasten hun jongen groot te brengen, worden ze een handje geholpen.

Al sinds 2018 worden door Staatsbosbeheer tijdens het broedseizoen delen van het Verklikkerstrand afgezet met touw. Binnen deze afzettingen kunnen vogels veilig broeden en worden ze niet onder de voet gelopen. De natuur laat zich echter niet altijd sturen: ook buiten deze afzettingen wagen de vogels regelmatig een broedpoging. Hiervoor staan onder andere de leden van de Natuur- en Vogelwacht Schouwen-Duiveland (NVSD) paraat. Zij controleren regelmatig of er nieuwe nesten zijn en maken zo nodig een kleine, extra afzetting. Ondersteund door Vogelbescherming Nederland en het Groene Strand voorzien zij bovendien strandbezoekers van de nodige informatie over broedvogels en andere unieke natuurwaarden van het Verklikkerstrand. Bijzonder aan het Verklikkerstrand is dat bijna alle vogelsoorten die op stranden kunnen broeden, dat hier ook doen. Het broedseizoen begint

De strandplevier

met bontbekplevieren, die vanaf april hun eerste nestjes maken. Hoewel nest een groot woord is voor een simpel kuilje met eieren. Op andere vlakken zijn bontbekplevieren echter ijverige ouders: zij verdedigen hun kroost tegen roofdieren en staan erom bekend deze weg te lokken door met hangende vleugels te doen alsof zij zelf een gewonde en makkelijke prooi

zijn. Dit jaar werden er vier broedgevallen van de bontbekplevier vastgesteld, plus nog zeven langs de rest van de kust van Westerschouwen. Ook kleine plevier en scholekster werden broedend aangetroffen binnen de afzettingen.

Een andere vaste bewoner van het Verklikkerstrand is de zeldzame strandplevier. Met nog slechts zo'n

150 broedparen in Nederland is elk exemplaar van deze soort van belang. De strandplevier is erg gesteld op rust en komt op stranden vrijwel alleen tot broeden als hij voldoende ruimte heeft en weinig verstoord wordt. De vrijwillige vogelbeschermers zijn erg tevreden over de vijf nesten die dit jaar gevonden zijn. De verrassing van dit jaar was een broedend paar-

tje dwergsterren. Deze soort heeft zes jaar geleden voor het laatst op het Verklikkerstrand gebroed. Helaas is de dwergster erg gevoelig voor verstoring en hun broedpoging viel samen met een periode van mooi weer en grote bezoekersaantallen. Zeer regelmatig verlieten zij het nest door allerlei menselijke activiteiten om hen heen. Of het daardoor komt is niet te zeggen, maar er zijn geen kuikens uit het ei gekomen.

Als broedgebied voor strandvogels is het Verklikkerstrand uniek te noemen in Nederland. Toch zijn ook hier nog verbeteringen mogelijk om te zorgen dat er nog meer kuikens groot kunnen worden. Om de broedvogels bescherming te bieden tegen loslopende honden – een belangrijke bron van verstoring – heeft de gemeente Schouwen-Duiveland met ingang van dit jaar een 24-uurs aanlijngedod ingesteld voor het hele Verklikkerstrand, dat geldt tussen 1 april en 15 september. Daarnaast werken de gemeente en de vogelbescherming samen met het landelijke project Het Groene Strand aan meer zaken om dit natuurstrand nog waardevoller te maken. Zo wordt op steeds meer plekken handmatig afval geraapt en minder machinaal schoongemaakt. Hiermee wordt het aanspoelsel en alles wat daarin leeft gespaard, een belangrijk onderdeel van de voedselketen op het strand. In samenwerking met verschillende ondernemers op en rond het strand is de hoeveelheid gemotoriseerd verkeer flink verminderd. Een vaste rijroute voor verkeer en ruiters spaart de jongen duintjes en de broedvogels. •

7. Aanbevelingen

7.1 Monitoring

De monitoring van strandbroeders is een belangrijke taak van de vrijwilligers. Er is afgelopen jaren veel ervaring opgedaan door de vrijwilligers. Enkele aanbevelingen zijn:

- Het vastleggen van de exacte nestlocaties in Nestkaart is een punt van aandacht, de plaatsbepaling bleek niet altijd nauwkeurig te zijn. Hieraan wordt gewerkt en is naar verwachting in broedseizoen 2022 op orde.
- Extra bezoeken in eerste week na uitkomen zijn aan te bevelen. Omdat er soms een gat zit van meerdere dagen is vaak niet bekend waarom en wanneer jongen zijn verdwenen.
- Om te weten wanneer extra nestcontroles nodig zijn zou DMP aan vrijwilligers kunnen leren om eieren te 'wateren'. Dit is een methode waarmee kan worden vastgesteld wanneer een legsel ongeveer uit gaat komen, zodat bezoeken gericht gepland kunnen worden.
- Als er kuikens rondlopen, probeer zo goed mogelijk de leeftijd hiervan te schatten (gebruik het informatieboekje van Vogelbescherming).
- In veel werkgroepen worden de nestkaartgegevens ingevoerd door één of enkele vrijwilligers die de waarnemingen van de hele groep invoeren, nadeel hiervan is dat de invoer van gegevens erg hangt op één persoon. Nestkaart is zo opgebouwd dat het zorgt dat belangrijke zaken goed worden vastgelegd en men er aan wordt herinnerd deze te controleren (bijv. een nest lijkt verlaten, voel even of de eieren warm zijn). Wanneer de vrijwilligers de gegevens zelf invullen zorgt dit voor completere gegevens.
- Bij gebruik van een beschermkooi, camera of afzetting dit altijd noteren in de nestkaart.
- Als er geen jongen worden waargenomen bij het nest, maar de ouders wel duidelijk alarmeren, dan zitten de jongen ergens verstopt. Registreer dit in nestkaart als 'jongen aanwezig, aantal onbekend', met beschrijving van wat je wel en niet hebt gezien.
- Wanneer er bekend is wat het resultaat van een nest is z.s.m. de nestkaart compleet maken en daarmee 'afsluiten', bij mislukking van het nest vermelden wat de (mogelijke) oorzaak is.
- Nestkaart.nl is een goede tool voor de monitoring van broedgegevens van strandbroeders. De site is echter gebouwd voor allerlei vogelsoorten. Een website gelijk aan Nestkaart.nl toegespitst op strandbroeders is aan te bevelen om de site logischer en overzichtelijker te maken.

7.2 Bescherming

Het aanbrengen van bescherming voor de nesten in de vorm van een afzetting, nestkooi en / of bebording gebeurt in veel gevallen door vrijwilligers. Enkele aanbevelingen zijn:

- Een beschermkooi kan pas geplaatst worden wanneer het legsel volledig is (bontbekplevier 4 eieren, strandplevier 3 eieren, kleine plevier 4 eieren) omdat de binding met het nest dan het grootst is en je de kans op acceptatie van de kooi groot. Een vervolglegsel van bontbekplevier kan ook 3 eieren hebben.
- Na het plaatsen van een beschermkooi pas weggaan als een van de ouders weer op nest zit. Wacht op ruime afstand van het nest. Keert een ouder niet binnen een half uur terug op het nest, verwijder dan kooi en probeer het eventueel een dag later nog eens. Kooi niet plaatsen bij zeer warm weer, dan eerst alleen afrastering plaatsen en in de avond of volgende ochtend een nieuwe poging doen om de kooi te plaatsen.

- Veel nesten zonder nestbescherming (kooi) mislukken in de eifase. Breder inzetten van de kooien (op alle stranden) in verband met predatie.
- Nestbescherming door middel van netten en beschermkooien is inmiddels op veel plaatsen goed onder controle. De jongenfase is nu veelal het probleem.
- Wanneer er een wildcamera beschikbaar is, is het dringende verzoek om deze in te zetten. Dit levert waardevolle informatie op over (mogelijke) predatoren.
- Uit onderzoek is bekend dat de jongenoverleving van aan strandplevieren verwante plevieren afneemt met een toenemend aantal recreanten (Ruhlen et al 2003). Om jongen op met name drukke en smalle stranden meer kansen te geven, zou een zone in de primaire duintjes gevrijwaard moeten worden van recreanten. Nu liggen veel mensen juist in de primaire duinen, ondanks de beschermde status. Dit geldt voor bijvoorbeeld voor de stranden bij Oranjezon en op Goeree.
- Veel jonge (met name bontbek)plevieren verdwijnen in de kuikenfase. Waarom lukt het de bontbekken niet om jongen groot te brengen?
 - Is het predatie, recreatie of combinatie van beide?
 - Is er voldoende foerageerhabitat voor de jongen?

Door onderzoek te doen naar het gedrag van de jongen kunnen ze in de toekomst mogelijk beter beschermd worden.

- Onderzoek naar recreatiedruk met aandacht voor verschillende vormen van recreatie (hondenbezitters, ruiters, voertuigen, wandelaars, etc.)
- Oranjezon is aangewezen als plek voor de Explosieven Opruimingsdienst (EOD) om gevonden munitie tot ontploffing te brengen. Dergelijke ontploffingen horen niet op een Groen Strand, zeker niet vlakbij nestplaatsen.
- Delen van het strand afzetten waar de vogels met hun jongen foerageren.

7.3 Materialen

Om strandbroeders te kunnen beschermen zijn verschillende materialen onmisbaar. Hieronder staat een korte lijst van aanbevelingen voor materiaalgebruik voor de bescherming van strandbroeders:

- De stranden zijn groot en uitgestrekt. Om snel te kunnen anticiperen en afzettingen te plaatsen bij het vinden van een nest is het praktisch als het materiaal makkelijk voor handen is. Vlakbij het Verklikkerstrand is er een keet geplaatst voor o.a. de opslag van materialen. Voor andere stranden zou een huisje, hokje o.i.d. ook handig kunnen zijn. Dit kan ook dienen als plek om uit te rusten en als educatiepunt.
- Op de stranden worden verschillende soorten afzettingen gebruikt. Het gebruik van schapengaas in plaats van touw houdt honden uit de afgezette gebieden en heeft mogelijk een positief effect op het uitkomstsucces van de eieren. In de kuikenfase kan de afzetting een belangrijke rustplaats zijn.
- Het gebruik van een telescoop, goede verrekijker en camera met vergroting maakt het vinden van de vogels, nesten en kuikens een stuk makkelijker. Ook voor het aflezen van ringen is dergelijk materiaal essentieel. Er zou per werkgroep een telescoop en goede verrekijker beschikbaar moeten zijn die op een centraal punt opgeslagen kan worden voor het gebruik van de hele groep.

7.4 Voorlichting

Een belangrijk onderdeel voor vrijwilligers is het geven van voorlichting. Hiervoor zijn enkele aanbevelingen geformuleerd:

- De vrijwilligers hebben op de stranden veel taken: het zoeken van nesten, het monitoren van nesten (en kuikens), het plaatsen van afzettingen en het geven van voorlichting. In praktijk heeft iedere vrijwilliger zijn eigen voorkeuren en talenten waardoor de taken verdeeld worden. Bij de meeste groepen is extra hulp erg welkom en zouden er extra vrijwilligers geworven moeten worden. Vooral mensen die goed zijn in het vinden van nesten zijn gewenst.
- De campagne 'Vrienden van het Strand' werd positief ontvangen door hondenbezitters. Er zijn diverse hondenpenningen weggegeven. Een belangrijke aanbeveling is om de materialen die daarbij horen zo licht en makkelijk mogelijk te maken voor de vrijwilligers. Materiaal zou ook in het Duits beschikbaar moeten zijn voor de vele Duitse toeristen. Ook is er de behoefte van vrijwilligers om wat meer tips te krijgen over hoe mensen het beste aangesproken kunnen worden.
- Een voorlichtingsweekend organiseren rond de aankomst van de eerste plevieren kan een positief effect hebben op het lokale draagvlak. Zo wordt het broedseizoen goed begonnen door strandbezoekers uitgebreid te informeren nog voordat de kwetsbare broedperiode begonnen is.
- Op het strand van Ouddorp is er alleen overdag een aanlijngebod voor honden. In praktijk loopt een groot deel van de honden los. Er is geen handhaving. Door meer vrijwilligers in te zetten voor voorlichting kunnen hondenbezitters bewust gemaakt worden van het belang van het aanlijnen. Op langere termijn zou een 24-uurs aanlijngebod tijdens het broedseizoen en extra handhaving een goede oplossing zijn.
- Borden moeten niet te dicht bij het nest staan omdat dat mensen aantrekt en zo de plevieren verstoord kunnen worden. De afstand moet ook weer niet te groot zijn omdat bezoekers dan de koppeling met de nestlocatie niet meer zien. Wat precies de afstand moet zijn verschilt per situatie, belangrijk is de reactie van de plevieren op aanwezigheid van mensen te monitoren.

8. Literatuur

Haperen, van A.M.M. november 1977. De broedvogels van het duingebied van Schouwen. Studentenrapport 12-79. Rijkswaterstaat Deltadienst afdeling Milieu-onderzoek.

Janse W.M., Sluijter M., Arts F. & Kuiper M. 2020. Project Strandbroeders Deltagebied. Broedseizoen 2020. Deltamilieu Projecten Rapportnr. 2020-04 Deltamilieu Projecten, Vlissingen.

Lilipaly S.J., Sluijter M., Hoekstein M.S.J. & Wolf P.A 2021. Broedsucces van kustbroedvogels in het Deltagebied in 2020. Deltamilieu Projecten Rapportnr. 2021-01. DMP, Vlissingen.

Lilipaly, S.J. & Sluijter M. 2021. Kustbroedvogels in het Deltagebied in 2020. Rijkswaterstaat, Centrale informatievoorziening Rapport BM 21.09. Deltamilieu Projecten Rapportnr. 2021-05, Vlissingen.

Ruhlen, T. D., S. Abbott, L. E. Stenzel, and G. W. Page. 2003. Evidence that human disturbance reduces Snowy Plover chick survival. *Journal of Field Ornithology* 74:300-304

Smulders, B.J. & A. Joosse (1969): Avifauna van Walcheren. Wetensch. Meded. KNNV, no. 82, Hoogwoud.